

20 AASTAT EESTI MAAÜLIKOOLI VILISTLASKOGU

2001. aasta 21. septembril asutati Eesti Maaülikooli vilistlaskogu (VK). Asutamist oli kavandatud vahelduva innuga juba aastaid, asutamisaeg ja -päev ise osutusid pooljuhuslikult mitmeti tähendusrikkaks.

Nimelt on Elu Parimate Aastate kool EPA asutatud 50 aastat varem põllumajandus-, veterinaaria- ja metsanduserialade eraldamise kaudu Tartu Ülikoolist. Samal päeval valiti Estonia kontserdisaalis valimiskogus Eesti Vabariigi kolmandaks presidendiks EPA rektor aastatel 1969–1977 Arnold Rüütel. Selleks ajaks oli tollase nimega Eesti Põllumajandusülikoolil (EPMÜ) ligikaudu 20 000 vilistlast – tõeline maa sool aastakümnete vältel kõigis valdades ja väikelinnades, põldudel ja metsades, insenerkond aga domineerimas isegi Tartu linnas.

Tollasest taustast

Aastatuhande vahetusel toimusid Eesti kõrghariduses, esialgu ministeeriumide kabinettide vaikuses, seejärel ülikoolides, Riigikogus ja avalikkuses, tormilised diskussioonid. Oli ju avalik-õiguslikke kõrgkooli küll 6 nagu praegu, erineva tasemega erakõrgkooli aga mitukümmend ja tudengeid rohkem kui kunagi varem ja hiljem. Kõrgkoolide süvenev rahapuudus rõhus, õppe- ja teadustase vajasis kõikjal tõstmist.

Tartu Ülikooli rektor Jaak Aaviksoo algatas arutelu, kus põhiväideteks, et väiksesse Eestisse mahub vaid üks tõeline ülikool, isegi Tallinna Tehnikaülikool ei peaks tingimata ülikooli nime kandma, maailma 500 parema ülikooli hulka väikesed ei jõua ja alustada tuleks EPMÜ liitmisest TÜ-ga. Teisalt kutsus ekspankur ja episoodiline poliitik Jüri Mõis kõiki pealinna, kuna maaelu vabas turumajanduses ei võimaldavat normaalset toimetulekut, edukusest rääkimata. Henn Elmet (EPMÜ rektor aastatel 1998–2002) koos ülikooli nõukogu ja tudengkonnaga, mõistagi ei arvanud TÜ-ga liitumisest head, küll aga soovisid nad hea naabriga mitmekülgset koostööd ja põhjendamatu dubleerimise vältimist nii õppe- kui teadustegevuses.

2000. aasta novembris moodustati ülikooliseaduse alusel Vabariigi Valitsuse korraldusega kuuele ülikoolile kuratooriumid. EPMÜ kuratoorium pidi paraku esimesest istungist vahetult jõulude eel asuma oma ülikooli eksistentsi kaitsma. 2001. a 11. jaanuaril võttis Riigikogu Maaelukomisjon, esimeheks Ants Käärma, vastu otsuse, mille põhipunktiks põllumajandusliku kõrgharimise jätkumise vältimatu vajadus EPMÜ-s. Järgmisel päeval kinnitas sedasama oma teisel istungil EPMÜ kuratoorium.

EMÜ-l on TÜ-ga ühised mitmesaja aastased "juurikad" alates loomaarstiteadusest-õppest, agronoomiast, metsandusest jne, samas nende valdkondade praegune õpe ja teaduski on valdavalt meie ülikoolis praeguseks 70 aastat. Ja edukalt, nagu teame.

Vilistlaskogu saamisest

Liikumine-tegutsemine oma ülikooli tuleviku eest elavnes ka vilistlaskonnas, alates Aret Vooremäest, Külli Annamaast, Maire Nurmetist, Nelly Oinusest,

Jaan Õunapuust ja Argo Normakust kuni tollaste Toompea vilistlasteni välja. 2001. aasta 17. augustil ülikooli 50. aastapäeva pidustuste käigus pidasime ühe viimaseid arutelusid rektori ja teadusprorektor Andres Koppeli osalusel. Peaettekande "EPMÜ VK loomisest", kus kirjutas VK tegevuse eesmärgid, struktuur ja tööpõhimõtted (liikmeskond, juhtimine, varad ja vajalikud sammud MTÜ asutamiseks), koostas vilistlane ja tollane EPMÜ rahvusvaheliste ja avalike suhete osakonna juhataja Aret Vooremäe.

21. septembril 2001 tehti kavandatu teoks – peeti EPMÜ vilistlaskogu asutamiskoosolek, kus sõlmiti MTÜ asutamisleping, kinnitati põhikirja ning valiti 7-liikmeline juhatus ja revisjonikomisjon.

Vilistlaskogu tegevusest

Juhatuse esimesel koosolekul 2002. a 31. jaanuaril valis juhatus esimeheks allakirjutanu ja aseesimeesteks Aret Vooremäe ja Jaan Õunapuu ning registreeris esimesed 29 vilistlaskogu liiget. Esimeste registreeritud liikmete hulgas on ka agronoomiavilistlane president Arnold Rüütel.

VK liikmeskonna suuruse suhtes olime alguses optimistlikumad, lootes ajapikku kuni neljakohalist arvukust. Esimesed sada tulid kiiresti, ligi kolmsada (täpsemalt 290) liiget aga esimeseks üle 2500 osalejaga EMÜ aastapäevapeoks 2011. aastal.

Vilistlaskond on alati toetamas oma ülikooli ja selle VK olemasolu ja tegemisi, kuid küllap olemasoleva seltside, klubide jms rohkuse olukorras VK-ga ise liituma ei kiirustata.

Olulisemateks ettevõtmisteks algaastatel olid lisaks korralistele aastakoosolekutele konverentside korraldamine ühistöös rektorite ja rektoraatidega. Neid sai kokku viis. Näiteks üks VK juhatus eestvõttel korraldatud kaalukamaid konverentse toimus 2006. a 27. jaanuaril teemal "Kõrgharidus Maaülikoolist – tööjõuturg, õpe ja praktika". Sisuka ettekande tegid seal muuhulgas tudengiesinduse juhid Piret Hartman ja Roomet Sõrmus.

2008. a 4. aprillil korraldasime koostöös rektoraadi ja APS-iga konverentsi "Põllumajandusteaduse võimalused ja rakendused tootmises", kus peaettekandjateks EMÜ tulevikuvisioonist olid rektor Mait Klaassen ja prorektor Anne Luik. Ühtlasi toimus sel päeval VK aastakoosolek, kus valiti uus juhatus, esimeheks Jaan Õunapuu ja aseesimeheks Külli Annamaa.

Aastakoosolekutel on olnud traditsiooniline rektori ülevaade ülikooli seisust ja arengutest ning mõne kaaluka teadlase või praktiku (selle Aasta Vilistlase) esinemine. Lisaks mõne ülikooli instituudi külastus-tutvustus, mõne Tartu teatrietenduse külastus jms. Algaastatel sai osaletud ülikooli kahes meeleeolukas suvelaagris – Kauksis ja Käsmus. Alates 2006. aasta aprillist on VK esindus osalenud ja tutvustanud ennast Maamessil. 2006. aasta novembris oli VK kutsutud ja soovijad osalesid EMÜ 55. aastapäeva üritustel, sh Maaülikooli tu-

levikukonverentsil "Eesti maa – elamisväärtus ja igikes-tev". Vahepealsetel aastatel saadeti VK liikmetele maaülikooli ajalehte.

2009. aastast alates selgitatakse välja EMÜ Aasta Vilistlane. Praeguseks on selle austava tiitli pälvinud 15 Eestimaa teenekat naist ja meest maaülikooli vilistlaskonnast.

Vilistlaskogu juhatuse ja rektoraadi ühistöö keerukamateks ja mastaapsemateks näideteks on seni kahtlemata kahe ülikooli juubelipeo korraldamine – 2011. a 2500, 2016. aastal aga rohkem kui 3000 õppejõule, vilistlasele ja külalisele.

Vilistlased on olnud alati oodatud EMÜ olulistele üritustele. VK juhatuse liikmed on olnud kutsutud septembri avaaktustele, ülikooli aastapäeva tähistustele, konverentsidele, lõpuaktustele.

Alates moodustamisest kuni tänaseni on kestnud väga hea koostöö kõigi rektoritega, kes põhikirja järgi on juhatuse liikmed *ex officio*, samas kõik on (olnud) ka EPA/EMÜ vilistlased. Niisiis, suur tänu lahkunud rektor Henn Elmetile aastate 2001–2002 eest, rektor Alar Karisele aastate 2003–2007 eest ja rektor Mait Klaaseni 2008. aastal alanud laitmatu koostöö eest! Mis salata, maaülikooli ja meie vilistlaskonna uhkuseks on juba meie teise rektori valimine Eesti Vabariigi presidendiks!

Vivat Academia, vivant professores!

Jaanus Männik

EMÜ vilistlaskogu juhatuse esimees aastatel 2002–2008